

6. Voorstel Nieuwe bestuursstructuur

Inleiding

Het Landelijk Bestuur is sinds november 2009 bezig zijn eigen functioneren binnen de partij te evalueren en zich te bezinnen op zijn toekomstige rol, structuur en cultuur. Dit leidde tot plannen over bestuurlijke vernieuwing.

Door de val van het kabinet in februari 2010, de vervroegde TK verkiezingen en het daarop volgende evaluatieproces, heeft het proces van bestuurlijke vernieuwing een jaar stilgelegen.

Op het Uniecongres van 14 mei 2011 heeft het Landelijk Bestuur aan het Uniecongres het voornemen bekend gemaakt om toe te werken naar een bestuursmodel met een klein(er) Landelijk Bestuur, aangevuld met de twaalf voorzitters van de Provinciale Unies. Hoewel het ging om een globaal plan, steunde het Uniecongres het voornemen van het Landelijk Bestuur om dit verder te gaan uitwerken. Kenmerkende woorden in dit proces zijn: daadkracht en draagvlak.

In de planvorming heeft het Landelijk Bestuur advies gevraagd aan het Unieconvent, de vergadering van de voorzitters van de Provinciale Unies.

Deze uitwerking heeft uiteindelijk zijn beslag gevonden in het voorliggende voorstel.

Daadkracht

De aanleiding voor de bezinning over het bestuurlijk functioneren is gelegen in het feit dat de fase waarin een organisatie zich bevindt, een daar op toegesneden bestuursmodel zou moeten hebben. De afgelopen jaren heeft de ChristenUnie als organisatie zich door professionalisering ontwikkeld tot een situatie waarin er in de landelijke organisatie vrijheid van handelen door goede delegatie is ontstaan. Coördinatie en communicatie tussen de verschillende onderdelen is daarbij van vitaal belang. Het Landelijk Bestuur zou daarbij een meer toezichthoudende dan uitvoerende rol moeten hebben. In veel organisaties krijgt dat gestalte door de overgang naar een Raad van toezichtmodel, hetgeen voor een politieke partij geen optie is.

De wens is ontstaan om bestuurlijk te vernieuwen in de richting van een klein, daadkrachtig en wendbaar bestuur, dat effectief toezicht kan houden op (de processen binnen) de diverse partijgeledingen.

Het gaat hierbij dus niet om een raad van toezicht, aangezien het bestuur de bestuurlijke verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid blijft dragen. Ook is de voorzitter van een politieke partij een 'boegbeeld' van de partij, hetgeen bij een raad van toezicht doorgaans niet het geval is.

Ook is er geen sprake van besturen op afstand, aangezien er juist een warme betrokkenheid van het bestuur bij alle geledingen gewenst is. Een politieke partij is daarnaast ook een vereniging, waarbij de algemene vergadering, in ons geval het Uniecongres, het laatste toezichthoudende woord heeft.

Draagvlak

In het Landelijk Bestuur oude stijl zitten vier bestuurscontactpersonen (BCP's). Elke BCP onderhoudt de contacten met de kiesverenigingen en Provinciale Unies in drie provincies. Het wordt wenselijk geacht om deze functie in het bestuur nieuwe stijl op te heffen en over te laten aan Provinciale Uniebesturen (die deze functie reglementair hebben) en partijbureau.

Het evaluatierapport n.a.v. de TK verkiezingen van juni 2010 (rapport 'commissie Schipper') wijst op het belang om als partijbestuur goed geworteld te zijn en voeling en binding te houden met wat leeft in

de partij. Elke politieke partij heeft de natuurlijke neiging om zich primair op 'Den Haag' te richten, maar dat willen we als ChristenUnie niet.

Daarom is een essentieel onderdeel van dit voorstel, dat de Provinciale Unievoorzitters deel gaan uitmaken van het bestuur van de ChristenUnie.

De nieuwe bestuursstructuur

Tegen deze achtergrond van de wens tot *daadkracht* en *draagvlak* heeft het LB van 13 oktober 2011 een besluit voorgenomen om het Uniecongres van voorjaar 2012 een voorstel te doen om de bestuursstructuur van de landelijke vereniging de ChristenUnie te wijzigen op de volgende manier:

- In de vernieuwde statuten worden twee besturen onderscheiden: het bekende en reeds bestaande Landelijk Bestuur en een nieuw te vormen *Uniebestuur*.
- Het Landelijk Bestuur wordt kleiner (voorstel: 7 leden) - dit bevordert de *daadkracht*. Het Landelijk Bestuur is en blijft het bestuur van de vereniging in de zin der wet.
- Het Uniebestuur bestaat uit de leden van het Landelijk Bestuur, en wordt aangevuld met de 12 voorzitters van de Provinciale Unies. In dit bestuur hebben zijn de 7 gekozen LB-leden *stemhebbend* lid en de 12 PU-voorzitters *adviserend* lid. Toevoeging van de 12 PU-voorzitters bevordert het *draagvlak* voor de bestuursvoorstellen.
- Het Uniebestuur komt als uitgangspunt drie keer per jaar bijeen. De te bespreken onderwerpen zijn zaken die de koers en de identiteit van de ChristenUnie aangaan, zoals verkiezingsprogramma's, het kernprogramma, kandidatenlijsten en stembussamenwerking.

Unieconvent

De nieuwe bestuursstructuur raakt direct de positie van het Unieconvent.

Het doel van het Unieconvent staat beschreven in artikel 1 van het Reglement Unieconvent, hetgeen als volgt luidt:

Het Unieconvent heeft als doel door middel van advies aan en overleg en onderling contact met het Landelijk Bestuur, de bestuurlijke organisatie van de ChristenUnie te versterken.

De taak van het Unieconvent staat in artikel 6 van het Reglement Unieconvent, hetgeen als volgt luidt:

Het Unieconvent heeft tot taak:

- het Landelijk Bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te dienen in alle aangelegenheden die de ChristenUnie betreffen, in het bijzonder waar het gaat om onderwerpen betreffende:
  - de verantwoordelijkheid van de Provinciale Unie en
  - de bestuurlijke organisatie van de partij,
- een bijdrage leveren aan de partij als netwerkorganisatie en
- het goedkeuren van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de nieuwe structuur worden het doel en de taken van het Unieconvent geborgd in het Uniebestuur. De adviserende leden zijn ook dezelfde als de Unieconvent-leden, namelijk voorzitters van Provinciale Unies.

Een uitzondering hierop is de goedkeuring van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer. Het Landelijk Bestuur stelt in dit voorstel voor om de vaststelling van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer voortaan door het Uniecongres te laten doen.

De consequentie hiervan is dat het Unieconvent kan worden opgeheven. Dit stelt het Landelijk Bestuur in dit voorstel dan ook voor.

Advisering door het Unieconvent

Op zijn vergadering van 8 oktober 2011, heeft het Unieconvent een commissie benoemd die het Landelijk Bestuur zou adviseren over de voorgenomen wijziging van het bestuursmodel. Met deze commissie is in november een bespreking gehouden over het voorgenomen besluit tot wijziging van de bestuursstructuur. Hieruit bleek dat de ze commissie zich goed kon vinden in de door het Landelijk Bestuur voorgestelde wijziging. Daarbij werd een aantal opmerkingen gemaakt, die zich moeilijk in reglementen laten vastleggen:

- Bedenk wel dat de stemhebbende leden van het bestuur niet te vaak kunnen afwijken van het advies van de meerderheid van de adviserende leden. Anders zullen de adviserende leden er snel de brui aan geven.
- Het is belangrijk dat er een goede bestuursstijl wordt ontwikkeld. De werkwijze met adviserende leden kan alleen werken wanneer er van beide kanten acceptatie is van elkaars rol en positie. Dat uit zich bijvoorbeeld in een oprechte interesse van het Landelijk Bestuur in de adviezen van de PU-voorzitters, maar ook in zaken als tijdige betrokkenheid, vroeg in het proces vragen om meedenken (ipv nog een laatste klap ergens op geven).
- Deze bestuursstructuur veronderstelt dat de PU-voorzitters een goed inzicht hebben in wat er in hun achterban leeft. Het gaat daarbij niet om een formele achterbanconsultatie, maar om een actief peilen en monitoren hoe het gaat in kiesverenigingen. Daar kan nog een verbeteringslag gemaakt worden.

Na deze consultatie is het plan op 14 januari 2012 met het Unieconvent besproken. Het Unieconvent kon zich goed vinden in de door het Landelijk Bestuur voorgestelde lijn.

Voorstel

Het Landelijk Bestuur stelt aan het Uniecongres, in vergadering bijeen op 12 mei 2012 in de Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle, voor:

A. om in de statuten

- I. artikel 8 te wijzigen, zodat het als volgt komt te luiden:

"HET UNIEBESTUUR - SAMENSTELLING - ADVISEURS - BEVOEGDHEDEN
Artikel 8.

1. Het Uniebestuur van de ChristenUnie bestaat uit:
  - a. stemhebbende leden, te weten de leden van het Landelijk Bestuur
  - b. adviserende leden, te weten de voorzitters van de Provinciale Unies.
2. De voorzitter van het Landelijk Bestuur, is tevens voorzitter van het Uniebestuur.
3. De vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur zijn tevens adviseur van het Uniebestuur en hebben met een raadgevende stem toegang tot de vergaderingen van het Uniebestuur en worden daartoe door het Uniebestuur uitgenodigd, tenzij het Uniebestuur anders beslist.
4. Het Uniebestuur is belast met het afstemmen van zaken betreffende de koers en de identiteit van de ChristenUnie en is bevoegd tot:
  - a. het doen van voorstellen aan het Uniecongres, inhoudende een wijziging van de Uniefundering, de Unieverklaring of het kernprogramma van de ChristenUnie,
  - b. het doen van voorstellen aan het Uniecongres, inhoudende kandidatenlijsten voor verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Eerste Kamer en het Europees Parlement,
  - c. het doen van voorstellen aan het Uniecongres, inhoudende verkiezingsprogramma's voor verkiezingen voor de Tweede Kamer en het Europees parlement,
  - d. het doen van voorstellen aan het Uniecongres, inhoudende wijziging van de statuten,
  - e. het vaststellen van modelprogramma's voor de verkiezingen van Provinciale Staten, gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen",

- II. na artikel 8, een nieuw artikel 8A toe te voegen, dat als volgt luidt:

"LANDELIJK BESTUUR - SAMENSTELLING - ADVISEURS
Artikel 8A.

1. Het Landelijk Bestuur is het bestuur van de ChristenUnie in de zin der wet en bestaat uit:
  - a. de voorzitter, die in functie door het Uniecongres wordt benoemd en
  - b. algemene bestuursleden, die door het Uniecongres worden benoemd waarbij het aantal leden door het Uniecongres wordt bepaald op ten minste vijf en ten hoogste zeven.
2. Slechts leden van de kiesverenigingen kunnen tot lid van het Landelijk Bestuur worden benoemd.
3. Het Landelijk Bestuur wijst uit zijn midden een vice-voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan.
4. De volgende personen zijn vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur:

- a. de fractievoorzitter van de ChristenUnie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
  - b. de fractievoorzitter van de ChristenUnie in de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
  - c. de eerste vertegenwoordiger van de ChristenUnie in het Europees Parlement en
  - d. de directeur van het Partijbureau.
5. De vaste adviseurs hebben met een raadgevende stem toegang tot de vergaderingen van het Landelijk Bestuur en worden daartoe door het Landelijk Bestuur uitgenodigd, tenzij het Landelijk Bestuur anders beslist.
  6. Het Landelijk Bestuur kan voorts andere personen als adviseur aanwijzen. Het in het vorige lid bepaalde is op hen van overeenkomstige toepassing.",

III. artikel 9 te wijzigen, zodat het als volgt komt te luiden:

"SCHORSING - EINDE BESTUURSLIDMAATSCHAP
Artikel 9.

1. Elk lid van het Landelijk Bestuur, ook wanneer hij voor een bepaalde tijd is benoemd, kan te allen tijde door het Uniecongres worden ontslagen of geschorst. Een schorsing die niet binnen zes maanden gevolgd wordt door een besluit tot ontslag, eindigt door het verloop van die termijn.
2. Elk lid van het Landelijk Bestuur treedt uiterlijk vier jaar na zijn benoeming af, volgens een door het Landelijk Bestuur op te maken rooster van aftreden. De aftredende is eenmaal herbenoembaar.
3. Het lidmaatschap van het Uniebestuur eindigt:
  - a. voor stemhebbende leden wanneer zij niet langer lid zijn van het Landelijk Bestuur en
  - b. voor adviserende leden wanneer zij niet langer voorzitter zijn van een Provinciale Unie.
4. Met inachtneming van het in lid 1 en lid 2 van dit artikel bepaalde, eindigt het lidmaatschap van het Landelijk Bestuur eindigt voorts:
  - a. door het eindigen van het lidmaatschap van een kiesvereniging;
  - b. door bedanken;
  - c. doordat hij het vrije beheer over zijn vermogen verliest;
  - d. door ontslag door de rechter."

IV. artikel 10 te wijzigen, zodat het als volgt komt te luiden:

" BESLUITVORMING EN WERKWIJZE UNIEBESTUUR EN LANDELIJK BESTUUR.
Artikel 10.

1. Van het verhandelde in vergaderingen van het Uniebestuur en het Landelijk Bestuur worden notulen opgemaakt.
2. Het oordeel van de voorzitter omtrent de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover werd gestemd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel.
3. Het Uniebestuur en het Landelijk Bestuur regelen elk hun eigen werkwijze."

V. artikel 12A, handelende over het Unieconvent, te laten vervallen,

B. om in het Reglement Kandidaatstelling en Verkiezingen

- I. artikel 2, lid 1, sub b te wijzigen, zodat het als volgt komt te luiden:

"voor de verkiezingen voor de Eerste Kamer: het Landelijk Bestuur en het Uniecongres;"

- II. in artikel 2, na lid 1 een nieuw lid toe te voegen, dat als volgt luidt:

"In afwijking van het bepaalde in het vorige lid, sub a, b en c, geldt het Uniebestuur als bestuur in artikel 4, lid 2, sub a, b en c en in de artikelen 9 en 10."

C. om in het Reglement Uniecongres

- I. in artikel 11, na lid 2 een nieuw lid toe te voegen, dat als volgt luidt:

"Het Uniebestuur heeft overeenkomstig artikel 8 lid 4 van de statuten het recht om voorstellen te doen aan het Uniecongres.",

- II. artikel 14 te wijzigen, zodat het als volgt komt te luiden:

" Voor de procedure van kandidaatstelling voor de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en voor het Europese Parlement is het reglement Kandidaatstelling van toepassing.",

D. om het Reglement Unieconvent te laten vervallen.

Toelichting per onderdeel:

A. Over de statuten

Onderdeel A-I - Dit onderdeel introduceert het nieuwe orgaan "Uniebestuur": het nieuwe, brede bestuur, waarin ook de voorzitters van de Provinciale Unies als (adviserend) lid in plaatsnemen. Het nieuwe artikel 8 regelt de samenstelling en de bevoegdheden van dit Uniebestuur. Het is goed om op te merken dat de algemene bestuurstaak niet in handen is van dit Uniebestuur; deze taak is voorbehouden aan het Landelijk Bestuur, dat ook het bestuur in de zin der wet is.

De opsomming van taken voor het "grote" Uniebestuur in artikel 8 lid 4 is daarmee een uitzondering op de algemene bestuurstaak van dit "kleine" Landelijk Bestuurbestuur ligt.

Lid 4 noemt de belangrijkste taak van het Uniebestuur: het bespreken en afstemmen van zaken rondom koers en identiteit van de partij. De opsomming in lid 4 is verder deels (onderdelen a, b en c) gekoppeld aan het rijtje onderwerpen waarover uiteindelijk het Uniecongres bevoegd is besluiten te nemen (art. 1 van het Reglement Uniecongres). De overige onderdelen (onderdelen d en e) zijn gebaseerd op het Reglement Unieconvent, artikel 7, sub a en artikel 8, sub e en a.

Onderdeel A-II - Dit onderdeel betreft slechts tekstuele wijzigingen ten opzichte van het bestaande artikel. Essentie is dat door de nieuwe teksten slaan op de leden van het Landelijk Bestuur en niet op "bestuursleden" in het algemeen, omdat dan ook de twaalf adviserende leden van het Uniebestuur bedoeld zouden kunnen worden.

Onderdeel A-III - Ook hier zijn enkele kleine tekstuele wijzigingen aangebracht, om daarmee duidelijk onderscheid te kunnen aanbrengen tussen leden van het Uniebestuur en leden van het Landelijk Bestuur. Daarnaast is het nieuwe lid 3 de beëindiging van lidmaatschap van het Uniebestuur apart genoemd.

Onderdeel A-IV - Zowel van de vergaderingen van het Uniebestuur als van het Landelijk Bestuur, dient verslag te worden gemaakt. Het ligt voor de hand dat beide gremia hun eigen werkwijze regelen. Dit is in het voorgestelde lid 3 ook zo geformuleerd.

Onderdeel A-V - Eén van de consequenties van het nieuwe bestuursmodel (zie algemene toelichting), is dat het Unieconvent wordt opgeheven. Daartoe dient artikel 12A van de statuten te worden geschrapt.

B. Over het Reglement Kandidaatstelling en Verkiezingen

Onderdeel B-I - Tot nu werd de kandidatenlijst van de Eerste Kamer vastgesteld door het Unieconvent. Nu wordt voorgesteld dit orgaan op te heffen, dient deze bevoegdheid elders neergelegd te worden. In het onderhavige voorstel is dit orgaan het Uniecongres.

Onderdeel B-II - In onderdeel A-I wordt genoemd waarmee het nieuwe Uniebestuur belast is. Dit betreft ondermeer het doen van voorstellen aan het Uniecongres met betrekking tot de kandidatenlijst. Het is verder niet nodig om andere aspecten van de procedure in zijn geheel bij het Uniebestuur neer te leggen. Vandaar het voorstel om de verantwoordelijkheid voor het proces in zijn algemeenheid bij het Landelijk Bestuur te laten liggen, en op de volgende koers- en identiteitsbepalende onderdelen de bestuurstaak bij het Uniebestuur neer te leggen:

- art. 4 lid 2, sub a, b en c, waar het gaat om te komen met voorstellen voor:
  - a. de profielschets van de kandidaten,
  - b. de profielschets van de fractie,
  - c. een voorstel tot of een bespreking van eventuele lijstverbinding of lijstineenschuiving

- artikel 9, waar het gaat om het kennisnemen en bespreken van het advies van de selectiecommissie en
- artikel 10, waar het gaat om het formuleren van een voorstel richting het Uniecongres.

C. Over het Reglement Uniecongres

Onderdeel C-1 - Dit onderdeel regelt dat naast het Landelijk Bestuur, ook het Uniebestuur voorstellen kan doen aan het Uniecongres, met de beperking van de onderwerpen genoemd in onderdeel A-1 (het nieuwe artikel 8 lid 4 van de statuten).

Onderdeel C-2 - In het Reglement Uniecongres was de procedure voor de kandidaatstelling van de Eerste Kamer niet geregeld. Reden hiervoor was dat het Uniecongres geen rol had in deze procedure. Dat veranderd in dit voorstel; vandaar dat onderdeel C-2 daar onderdeel van uitmaakt.

D. Over het Reglement Unieconvent

Onderdeel D heeft geen nadere toelichting.